

In vergeten CAR dreigt 'genocide'

By **Koert Lindijer**, www.nrc.nl
augustus 23ste, 2017

Tweeduizend moslims zitten vast in een katholieke kerk. Buiten staan christelijke militieën op de loer om hen af te maken. Alle huizen van moslims in de wijde omgeving zijn verbrand, die van christenen zijn gespaard. Met dit dramatische beeld van het stadje Bangassou waarschuwde Stephen O'Brien, de humanitaire coördinator van de Verenigde Naties, woensdag voor een genocide in de Centraal-Afrikaanse Republiek.

In grote delen van vooral het noorden en zuidoosten van het land is de situatie even ernstig als in Bangassou. Zowel moslims als christenen zijn doelwit. Gewetenloze militieërs van uiteenlopende achtergronden voeren jeugdig tuig aan om de bevolking te terroriseren en grondstoffen te stelen. „Militieën gebruiken religieuze en tribale achtergronden als motief bij hun aanvallen. De situatie loopt geheel uit de hand. De strijders doen aan grondige etnische zuiveringen”, zei O'Brien, nadat hij in New York verslag had uitgebracht aan de Veiligheidsraad.

Hulpverleners noemen het „de grootste vergeten humanitaire crisis ter wereld”. Een miljoen inwoners - zowel christenen als moslims - zijn gevlucht. Circa 2,2 miljoen mensen, bijna de helft van de bevolking, hebben voedselhulp nodig. De VN en hulporganisaties vroegen dit jaar een budget van 400 miljoen dollar, waarvan slechts 120 miljoen is toegezegd door donorlanden. De Centraal-Afrikaanse Republiek valt in VN-statistieken op als het in ontwikkeling meest achtergebleven land ter wereld.

Veilige uitwijkplaatsen zijn er steeds minder. Tienduizenden inwoners zochten bescherming in ziekenhuizen. Maar die zijn ook doelwit van de talrijke militieën, net als vluchtelingenkampen. In Bangassou en andere stadjes in het zuidoosten doodden de bendes bij dergelijke aanvallen de afgelopen weken vele patiënten op basis van hun religie of stam. Bij een aanval op Gambo doodden onbekenden eerder deze maand zes medewerkers van het Rode Kruis.

Voormalig Frans wingewest

De geheel van zee afgesloten Centraal-Afrikaanse Republiek is al langer een moeilijk land. De Fransen bestuurden hun grondstofrijke kolonie tot 1960 als een bedrijf, waarbij het staatsgezag en zakenbelangen versmolten.

Afrikaanse politici namen dit parasitaire bestuursmodel na de onafhankelijkheid over. De begin 2013 verdreven François Bozizé was behalve president ook de grootste aandeelhouder van een diamantbedrijf. In de regering en aan het hoofd van staatsbedrijven benoemde de christelijke politicus familieleden en maitresses.

Aan deze schijnvertoning kwam een einde toen een bonte groep rebellen en huurlingen uit het veronachtzaamde, overwegend islamitische noordoosten in 2013 in gammele auto's de hoofdstad binnentrok. Deze omwenteling bracht een cyclus van etnisch en religieus geweld op gang. Zelfverdedigingsgroepen uit het christelijke westen kwamen in opstand tegen de ordeloze moslimstrijders en begingen daarbij verschrikkelijke misdaden. Zo viel het land in handen van jeugdig tuig, gemanipuleerd door krijgsheren die meer belang hebben bij oorlog dan bij vrede. De gewapende anarchie nam toe nadat de moslimrebellenaan een jaar later de hoofdstad weer moesten verlaten.

Lees ook: In juni werd gemeld dat volgens destijds laatste tellingen zeker honderd mensen waren omgekomen, veel meer dan de 42 waarover eerst werd gesproken.

Het land telt ten minste veertien rivaliserende militias van uiteenlopende religieuze en tribale achtergronden. De opdeling van het land langs religieuze lijnen is al lang niet meer de enige breuklijn. De christelijke groepen zijn oncontroleerbaar en de moslimgroepen zijn uiteengevallen in talrijke, onderling strijdende facties. Zo zijn de nomadische en islamitische Fulani's doelwit geworden van niet-rondtrekkende moslimgroepen, die hen als buitenlanders bestempelen. Niet de religieuze, maar de tribale achtergrond ging een hoofdrol spelen bij wraakacties en het roven van grondstoffen werd hoofddoel.

Alle rebellengroepen stropen het land af en ijveren voor controle over gebieden met grondstoffen, in het bijzonder de goud- en diamantmijnen. Ze vestigden een roofzuchtig economisch systeem met afpersing, ontvoeringen en wapenhandel. En ze overvallen voedselkonvoien en hulpverleners.

Blauwhelmen staan machteloos

Vorig jaar vertrok de Franse vredesmacht. Het nationale leger stelt weinig voor. De ruim twaalf soldaten van de Verenigde Naties zijn nog de enige ordetroepen in het land die tegenwicht kunnen bieden aan de gewapende chaos. Maar de blauwhelmen hebben geen mandaat om op eigen initiatief de militias aan te pakken. Ze mogen pas in actie komen als de bevolking door de militias wordt aangevallen. Maar in de praktijk zijn ze daarvoor met te weinig mensen om in het grote land op de plaatsen te zijn waar het nodig is.

De invloed van de in maart 2016 tot president gekozen meetkundeleraar Faustin-Archange Touadera reikt niet verder dan Bangui. Vredesoverleg in Afrikaanse hoofdsteden met de vele militias mislukte. Bij overleg in juni in Rome kwam een staakt-het-vuren tot stand, maar enkele uren later braken er al weer gevechten uit. Goeddeels in de steek gelaten door de buitenwereld en niet in staat zelf vrede te stichten, zakt het land weg in een steeds diepere misère.

